

PÁIPÉAR 1
(150 marc)

ROINN I

AN TRIAIL CHLUASTUISCEANA

40 MARC.

CUID A (16 mharc)

1.

AN CHÉAD CHAINTEOIR

An Téacs:

Caidé mar atá sibh a chairde? Treasa Ní Ruairc ag caint libh. Is as Contae Liatroma mé. Tá mé san ospidéal mar bhí timpiste bheag agam. Chuir mé mo ghlúin as alt nuair a bhí mé ag imirt peile don scoil. Tá díomá orm mar ní bheidh mé in ann peil a imirt go ceann míosa ar a laghad.

Ainm	Treasa Ní Ruairc
Cad as do Threasa?	Co(ntae) Liatroma / Liatroim
Cá bhfuil sí anois?	(san) ospidéal.
Conas a tharla an timpiste di?	(Bhí sí) ag imirt peile / peil / chuir sí a glúin as alt.
Cén fáth a bhfuil díomá uirthi?	Ní bheidh sí in ann peil a imirt (go ceann míosa / go ceann tamaill).

2.

AN DARA CAINTEOIR

An Téacs:

Dia dhaoibh. Is mise Traolach Ó Súilleabháin. Rugadh mé i gCorcaigh ach tá cónaí orm anois i mBaile Átha Cliath. Is tiománaí tacsáí í mo mháthair agus tá m'athair ag obair i Londain. Beidh mé ag dul go dtí Cluichí Oilimpeacha 2012 an samhradh seo mar cheannaigh m'athair ticéad dom. Is maith liom ceol agus is í Adele an t-amhránaí is fearr liom.

Ainm	Traolach Ó Súilleabháin
Cá bhfuil cónaí ar Thraolach?	I mBaile Átha Cliath. (B.Á.C.)
Breac síos dhá phointe eolais ón bpíosa faoi na Cluichí Oilimpeacha.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beidh sé ag dul (chucu). ○ Cheannaigh a athair ticéad dó. ○ Beidh siad ar siúl an samhradh seo / 2012 ○ Beidh siad ar siúl i Londain.
Ainmnigh an t-amhránaí is fearr leis.	Adele

CUID B (12 mharc)

1.

FÓGRA

An Téacs:

Seo í réamhaisnéis na haimsire. Glanfaidh an bháisteach atá go forleathan anois i ndeisceart na tíre. Beidh an trathnóna grianmhar ar fud na tíre. Idir naoi gcéim déag celsius agus trí chéim is fiche celsius a bheidh an teocht anocht.

- (a) Is fógra speisialta é seo. Cad a thugtar air, mar fhógra?
- *Réamhaisnéis na haimsire / Tuar na haimsire / Scéal na haimsire / An aimsir*
- (b) Cén chuid den tír a bhfuil báisteach go forleathan ann anois?
- *(i n) deisceart (na tíre)*
- (c) Cén teocht a bheidh ann anocht?
- *Idir naoi gcéim déag celsius agus trí chéim is fiche celsius*
 - *19 - 23 chéim Celsius / 19° - 23° / 19 – 23, (19, 20, 21, 22, 23)*

2.

PÍOSA NUACHTA

An Téacs:

A mhuinteoirí agus a dhaltaí, ba mhaith liom comhghairdeas a dhéanamh le Stiofán Ó Siochrú. Bhuaigh Stiofán an chéad duais mar Eolaí Óg Na Bliana san RDS inné. Is cúis onóra í sin don scoil. Tá gach éinne sa scoil fíorbhródúil asat, a Stiofáin.

- (a) Cén duais a bhuaigh Stiofán Ó Siochrú sa chomórtas Eolaí Óg na Bliana?
- *An chéad duais*
 - *An Iú (duais)*
 - *Eolaí Óg na Bliana*
- (b) Luaigh **dhá chúis** a bhfuil an duine ag déanamh comhghairdis le Stiofán?
- *Bhuaigh Stiofán an chéad duais*
 - *(Bhuaigh sé) Eolaí Óg Na Bliana.*
 - *Is cúis onóra í sin don scoil*
 - *Tá gach éinne sa scoil fíorbhródúil as Stiofán.*

1. COMHRÁ A hAON

An Téacs:

An Chéad Mhír

Róise: *Haló, a Pheadair. An raibh tú ag an gceolchoirm aréir?*

Peadar: *Ó bhí mé. Chonaic mé tú féin ann.*

Róise: *Bhí an banna ceoil, Páistí Lir, go maith, a Pheadair.*

Peadar: *Ach ní raibh an banna ceoil, Dórémí, chomh maith leo.*

An Dara Mír

Róise: *Bhí uirlis cheoil as tiúin nuair a bhí Dórémí ag seinm?*

Peadar: *An phíb uilleann nó an bosca ceoil?*

Róise: *An bosca ceoil, a Pheadair.*

Peadar: *Ach tá cluas mhaith ag Criostóir.*

Róise: *An córas fuaime b'fhéidir!*

Peadar: *Bhí an fhuaim go dona.*

Róise: *Tá an tsíleáil sa halla sin ró-ard, a Pheadair.*

An Chéad Mhír

(a) Cá raibh Róise agus Peadar aréir?

- *Ag an gceolchoirm / (ag) ceolchoirm / Ag Páistí Lir / Ag Dórémí*

An Dara Mír

(a) Cén uirlis cheoil a bhí as tiúin, dar le Róise?

- *An bosca (ceoil).*

(b) Cén fáth a raibh an fhuaim sa halla go dona, dar le Róise?

- *(Tá an t)síleáil (sa halla) ró-ard.*
- *Bhí uirlis cheoil as tiúin.*
- *An córas fuaime.*

2. COMHRÁ A DÓ

An Téacs:

An Chéad Mhír

Sadhbh: *Dia dhuit, a Choilm. An bhfuil bomaite agat?*

Colm: *Cinnte, a Shadhbh. Caidé atá ag cur as duit a thaisce?*

Sadhbh: *Chaill mé fáinne cluaise ag an dioscó aréir.*

Colm: *Nach cuimhin leat? Thug tú dom é ag deireadh na hoíche.*

Sadhbh: *Iontach. Fuair mé an péire mar fhéirín Nollag.*

An Dara Mír

Colm: *Cé a thug duit iad?*

Sadhbh: *Mo dheirfiúr Sandra.*

Colm: *Ar aon nós tá an ceann a bhí ag gortú do chluaise agam.*

Sadhbh: *An bhfuil tú sa bhaile anois, a Choilm?*

Colm: *Tá mé. Buail trasna chugam anois, a Shadhbh.*

Sadhbh: *Feicfidh mé tú i gcionn leathuaire.*

An Chéad Mhír

(a) Cad é atá ag cur as do Shadhbh?

- *(chaill sí) fáinne cluaise (ag an dioscó aréir).*

An Dara Mír

(b) Cé a thug an féirín Nollag do Shadhbh?

- *A deirfiúr Sandra.*
- *A deirfiúr*
- *Sandra*

(c) Cén socrú a rinne Sadhbh le Colm?

- *Bualadh trasna chuige.*
- *Dul trasna chuige.*
- *Bualadh leis ina theach.*
- *Dul go dtí a theach*
- *É a fheiceáil i gcionn leathuaire*
- *Bualadh leis i gcionn leathuaire*

Ceist 1. Freagair **A** agus **B** anseo.**A** (20 marc)

Léigh an píosa iriseoireachta seo agus freagair na ceistanna a ghabhann leis.

*Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.***Réalta d'Aois an Ghréasáin Dhomhanda**

1. Is ar 1 Márta, 1994, in Ontario, Ceanada, a saolaíodh Justin Bieber. Nuair a bhí sé ag fás aníos bhí spéis aige sa haca, sa sacar agus san fhicheall. Ach nuair a chonaic a mháthair gur fhoghlaím Justin conas an pianó, na drumaí, an giotar agus an trumpa a sheinm as a stuaim féin, thuig sí go raibh bua an cheoil aige. Rinne sí a dícheall an bua sin a fhorbairt ann.
 2. Thairfead a mháthair físeán de Justin Bieber agus é ag canadh *So Sick*, amhrán, de chuid Ne-Yo. Chuir sí an físeán ar YouTube. Chonaic Scooter Braun, as Raymond Braun Media Group in Atlanta, an físeán. Thuig Scooter Braun go raibh réalta úr aimsithe aige. Chuaigh sé chun cainte le Justin agus lena mháthair. Ansin chuir Scooter Braun agus a chairde plean poiblíochta le chéile chun Justin Bieber a chur in aithne don domhan mór.
 3. Socraíodh go mbeadh íomhá nua-aimseartha aige: caipín cluiche corr, stíl ghruaige, húdaí agus bróga reatha lonracha. Eisíodh albaim dá chuid ceoil agus amhráin shingile. Bhí físeáin ag dul le cuid de na hamhráin. Chan Justin Bieber beo ar na cláir mhóra ar an teilifís agus ar an raidió. Bhí sé mar aoi-aisteoir in *CSI: Crime Investigation*. Cuireadh cuid dá cheolchoirmeacha ar YouTube agus ar Twitter. Chan sé in éineacht le hamhránaithe cáiliúla ar nós Taio Cruz, Dr. Dre, Miley Cyrus, Chris Brown, agus Kanye West.
 4. Tá ainm Justin Bieber in airde anois agus lucht leanúna aige i measc déagóirí ar fud an domhain. In 2010 agus in 2011 cuardaíodh an t-ainm Justin Bieber ar an idirlíon níos minice ná ainm aon duine cháiliúil eile. Ar nós go leor réaltaí ceoil eile, sa lá atá in inniu ann, is réalta é Justin Bieber d'aois an ghréasáin domhanda. Deirtear go bhfuil lucht leanúna de shé mhilliún aige ar Twitter agus go gcláraíonn 24,000 duine nua in aghaidh an lae.
- (i) (a) Luaigh na cluichí a raibh spéis ag Justin Bieber iontu nuair a bhí sé óg.
- *haca, sacar agus ficheall.*
- (b) Conas a léirigh Justin Bieber dá mháthair go raibh bua an cheoil aige?
- *D'fhoghlaím sé conas uirlisí ceoil (an pianó, na drumaí, an giotar agus an trumpa) a sheinm as a stuaim féin.*
- (ii) Rinne máthair Justin a dícheall bua an cheoil a fhorbairt ann. Scríobh síos **dhá** rud a rinne sí
- *Thairfead sí físeán de Justin.*
 - *Chuir sí an físeán ar YouTube.*
 - *Labhair sí le Scooter Braun.*
 - *Chuidigh sí le plean poiblíochta a chur le chéile.*

(iii) (a) Cén chuspóir a bhí ag an bplean poiblíochta a cuireadh le chéile ?

- *chun Justin Bieber a chur in aithne don domhan mór.*
- *Chun íomhá nua-aimseartha a thabhairt do Justin.*

(b) Déan cur síos ar an íomhá nua-aimseartha a socraíodh do Justin.

- *caipín, stíl ghruaige, hudaí agus bróga reatha lonracha*
- *Tugadh feisteas /éadaí faiseanta dó.*

(iv) Déan cur síos ar **dhá** rud eile a rinne Justin Bieber (taobh amuigh den íomhá nua-aimseartha) a thug poiblíocht dó.

- *Eisíodh albaim dá chuid*
- *Eisíodh amhráin shingile*
- *Eisíodh físeáin ag dul lena chuid amhrán.*
- *Chan Justin Bieber beo ar an teilifís*
- *Chan Justin Bieber beo ar an raidió.*
- *Bhí sé mar aoí-aisteoir in CSI: Crime Investigation.*
- *Cuireadh cuid dá cheolchoirmeacha ar YouTube*
- *Cuireadh cuid dá cheolchoirmeacha ar Twitter.*
- *Chan sé in éineacht le hamhránaithe cáiliúla.*

(v) Is réalta é Justin Bieber d'aois an ghréasáin dhomhanda.

Luaigh **dhá** phíosa eolais as **alt 4** a léiríonn go bhfuil sé sin fíor.

- *(In 2010 agus in 2011) cuardaíodh an t-ainm Justin Bieber ar an idirlíon níos minice ná ainm aon duine cháiliúil eile.*
- *Tá sé mhilliún de lucht leanúna aige ar Twitter.*
- *Cláraíonn 24, 000 duine nua ar Twitter in aghaidh an lae*
- *Lucht leanúna aige (i measc déagóirí) ar fud an domhain.*

B (20 marc)

Léigh an píosa iriseoireachta seo (bunaithe ar eolas atá ar fáil ag www.rrr.ie) agus freagair na ceistanna a ghabhann leis. *Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.*

Raidió Rí-Rá

1. Is stáisiún raidió do dhaoine óga é *Raidió Rí-Rá*. Tá sé ar fáil ar líne ag www.rrr.ie, ó cheann ceann an lae, seacht lá na seachtaine. Cuirtear na cláir ar fad i láthair trí mheán na Gaeilge. Is fiú dul ar líne chun éisteacht le scoth an cheoil mar cloisfidh tú na hamhráin is déanaí as na cairteacha ar *Raidió Rí-Rá*. Chomh maith le héisteacht leis an gceol is féidir leat féachaint ar an suíomh gréasáin tarraingteach atá ag an raidió. Tá nasc ag www.rrr.ie le Facebook freisin, agus is féidir leat cairdeas agus comhrá a dhéanamh le héisteoirí eile, agus le muintir *Raidió Rí-Rá* féin, ar Facebook.
 2. Thosaigh *Raidió Rí-Rá* ag craoladh den chéad uair i mí an Mhárta 2008. Is é *Raidió Rí-Rá* an stáisiún oifigiúil a bhíonn ag an bhféile idirnáisiúnta Seachtain na Gaeilge gach aon bhliain. Bíonn an stáisiún le cloisteáil beo ar an gcóras raidió FM i mBaile Átha Cliath, i gCorcaigh, i nGaillimh agus i Luimneach, le linn mhí an Mhárta.
 3. Is é an craoladh sealadach seo le linn mhí an Mhárta, an chéad chéim i dtreo stáisiún raidió Gaeilge do dhaoine óga a chur ar fáil ar an gcóras FM. Bíonn ardú mór ar lucht éisteachta *Raidió Rí-Rá* nuair a bhíonn an stáisiún ag craoladh beo ar an gcóras sin. Tá sé soiléir mar sin go bhfuil éileamh ar do stáisiún raidió Gaeilge do dhaoine óga. Is fearr go mór a éireoidh le stáisiún raidió Gaeilge lucht éisteachta a mhealladh má bhíonn an stáisiún ar fáil ar an gcóras FM.
 4. Bíonn *Raidió Rí-Rá* i gcónaí ag iarraidh teacht ar mhodhanna nua chun lucht éisteachta a mhealladh chuige féin. Faoi láthair tá cúpla slí ann chun teacht ar an stáisiún i rith na bliana ar fad. Is féidir leat éisteacht leis ar líne ag www.rrr.ie nó tríd an bhfeidhmchlár (app) nua ar iPhone agus ar fhóin phóca Nokia. Chomh maith leis sin, tá obair idir lámha ag an stáisiún chun feidhmchlár Android a fhorbairt freisin. Tá sé beartaithe ag *Raidió Rí-Rá* dul ar an gcóras digiteach teilifíse amach anseo. Níl aon dabht faoi ná go bhfuil *Raidió Rí-Rá* ag dul ó neart go neart.
- (i) (a) Conas is féidir leat teacht ar *Raidió Rí-Rá* i rith na bliana ar fad ?
- *Is féidir teacht air ar líne nó ag (www.rrr.ie) nó tríd an bhfeidhmchlár (app) nua ar iPhone nó ar fhóin phóca (Nokia).*
- (b) Cathain a thosaigh *Raidió Rí-Rá* ag craoladh den chéad uair?
- *(I mí an Mhárta) 2008.*
- (ii) (a) Cén bhaint atá ag *Raidió Rí-Rá* leis an bhféile idirnáisiúnta, Seachtain na Gaeilge?
- Is é Raidió Rí-Rá an stáisiún oifigiúil a bhíonn ag an bhféile idirnáisiúnta Seachtain na Gaeilge*
- (b) Cén aidhm atá ag craoladh sealadach *Raidió Rí-Rá* i mí an Mhárta?
- *Chun stáisiún raidió Gaeilge do dhaoine óga a chur ar fáil.*
 - *Chun stáisiún raidió Gaeilge a chur ar fáil ar an gcóras raidió FM.*

(iii) Breac síos **dhá** rud **eile** atá beartaithe ag *Raidió Rí-Rá*.

- *Dul ar an gcóras digiteach teilifíse amach anseo.*
- *Feidhmchlár Android a fhorbairt don staisiún.*
- *Chun modhanna nua a fhorbairt / a fháil / chun lucht éisteachta a mhealladh.*

(iv) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?

‘Is féidir go leor rudaí a dhéanamh má théann tú ar líne ag www.rrr.ie.’

Alt 1; Alt 2; Alt 3; Alt 4.

(v) Cén t-alt sa sliocht thuas a dtagraíonn an abairt seo a leanas dó?

‘Is léir gur buntaiste é do *Raidió Rí-Rá* a bheith ar fáil ar FM.’

Alt 1; Alt 2; **Alt 3;** Alt 4.

ROINN III

TRIALACHA TEANGA COMHTHÉACSÚLA

20 MARC

Ceist 2. Freagair **A** agus **B** anseo.

A (10 marc)

Scríobh Aisling Ní Bhrádaigh an nóta dialainne seo a leanas faoi *Na Cluichí Oilimpeacha 2012*. Nuair a bhí an nóta scríofa aici thug sí faoi deara gur scríobh sí san **Aimsir Chaite** é nuair ba cheart di é a scríobh san **Aimsir Fháistineach**.

Léigh an nóta dialainne a scríobh Aisling. Ansin athscríobh an nóta dialainne i do fhreagarleabhar agus cuir na briathra atá i gcló trom san **Aimsir Fháistineach**.

Sampla: “**Cuirfear** tús le Cluichí Oilimpeacha 2012 ar 27 Iúil i Londain...”

Na Cluichí Oilimpeacha 2012

Cuireadh tús le Cluichí Oilimpeacha 2012 ar 27 Iúil i Londain agus **chríochnaigh** siad ar 12 Lúnasa. Deir an coiste stiúrtha **gur baineadh** úsáid as an eiteicneolaíocht chun na Cluichí a thaispeáint ar fud an domhain. **Fuair** tú beo ar line iad. **Ní dhearna** an coiste stiúrtha dearmad ar na páistí óga ach oiread mar **spreag** eachtraí *Wenlock agus Mandeville*, sonóga oifigiúla na gCluichí, iad chun spéis a chur sna cluichí.

Cuirfear tús le Cluichí Oilimpeacha 2012 ar 27 Iúil i Londain agus **críochnóidh** siad ar 12 Lúnasa. Deir an coiste stiúrtha **go mbainfear** úsáid as an eiteicneolaíocht chun na Cluichí a thaispeáint ar fud an domhain. **Gheobhaidh** tú beo ar line iad. **Ní dhéanfaidh** an coiste stiúrtha dearmad ar na páistí óga ach oiread mar **spreagfaidh** eachtraí *Wenlock agus Mandeville*, sonóga oifigiúla na gCluichí, iad chun spéis a chur sna Cluichí.

B (10 marc)

Anseo thíos tá giota téacs athchóirithe faoin gclár *Bean an Tí sa Chistin*.
(ó shuíomh gréasáin www.tg4.ie.)

Athscríobh na habairtí i do fhreagarleabhar.

- Líon na bearnaí leis an bhfocal / na focail is oiriúnaí sna habairtí **1, 2, 3** agus **5** thíos.
- Scríobh an leagan cruinn de na figiúirí atá idir lúibíní in abairt **4** thíos.
- Aimsigh ainmfhocal **amháin** sa **tuiséal ginideach uatha** in abairt **6** agus scríobh an focal sin i do fhreagarleabhar.

Sampla: 1. Thaispeáin Tg4 sraith clár cócaireachta *Bean an Tí sa Chistin* le déanaí.

Comórtas Cócaireachta na Gaeltachta

1. Thaispeáin Tg4 sraith clár cócaireachta *Bean an Tí sa Chistin* le déanaí.
2. Comórtas cócaireachta na Gaeltachta a bhí
(a) sé (b) ann (c) air (d) san
✓ Comórtas cócaireachta na Gaeltachta a bhí **ann**.
3. Bhí mná tí as coláistí samhraidh sna Gaeltachtaí páirteach ann.
(a) difriúla (b) difriúil (c) difriúl (d) dhifriúla
✓ Bhí mná tí as coláistí samhraidh sna Gaeltachtaí **difriúla** páirteach ann.
4. Craoladh an tsraith clár den chéad uair sa bhliain (2011).....
✓ **Dhá mhíle is a haon déag/ Fiche is a haon déag**.
5. Thug fear an tí, Pádraig Ó Sé, cabhair do na mná tí nuair a theastaigh lámh chúnta
✓ Thug fear an tí, Pádraig Ó Sé, cabhair do na mná tí nuair a theastaigh lámh chúnta **uathu / uaidh**.
6. Bean an Tí sa Chistin an t-ainm a bhí ar an gclár.
✓ **Tían tuiséal ginideach den ainmfhocal 'Teach'.**